

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 387/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná advokátka a konateľka [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Ndob 1/2020 z 15. januára 2020 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobca“), sa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 22 Cb 163/2008 domáha, aby súd uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť sumu 1 015 728 638,26 Sk (33 716 014,02 eur) a trovy konania. Sťažovateľka sa vzájomnou žalobou domáha, aby súd uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť sumu 129 049 952,72 eur s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom č. k. 22 Cb 163/2008 z 26. júna 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že žalobu zamietla, konanie v časti vzájomnej žaloby v sume 2 966 148,37 eur s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 2 966 148 37 eur od 24. apríla 2010 do zaplatenia zastavuje a vo zvyšku vzájomnú žalobu zamietla.

3. Žalobca podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie v rozsahu výroku II, sťažovateľka podala odvolanie v rozsahu výrokov IV a V.

4. Vec bola predložená Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako odvolaciemu súdu a pridelená senátu krajského súdu v zložení – JUDr. Andrea Haitová, JUDr. Andrea Sedlačková a Mgr. Marta Šašinková a je vedená na krajskom súde pod sp. zn. 1 Cob 209/2019.

5. Sťažovateľka podala na krajskom súde návrh na vylúčenie sudkýň JUDr. Andrey Haitovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 1 Cob 209/2019 (ďalej aj „námiетка zaujatosti“), o ktorej Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2 Ndob 1/2020 z 15. januára 2020 rozhodol tak, že namietané sudkyne nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 1 Cob 209/2019

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka namieta, že napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože najvyšší súd nevyklúčil namietané sudkyne, hoci existujú okolnosti vyvolávajúce odôvodnené objektívne pochybnosti o ich nezaujatosti (nestrannosti). Napadnuté uznesenie je arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože najvyšší súd riadne nepreskúmal a nevysporiadal sa so všetkými konkrétnymi dôvodmi vylúčenia namietaných sudkýň, ktoré sťažovateľka uviedla v námiетке zaujatosti, napadnuté uznesenie neodôvodnil riadne a presvedčivo, založil ho na tvrdeniach, ktoré sú v rozpore so skutočnosťou a s obsahom súdneho spisu. Najvyšší súd neoveril, či pri pridelení veci do senátu krajského súdu boli dodržané zákonom stanovené podmienky pre pridelenie veci náhodným výberom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia veci.

7. Odôvodnené objektívne pochybnosti o nezaujatosti (nestrannosti) menovaných sudkýň vyplývajú podľa názoru sťažovateľky zo skutočnosti, že boli členkami senátu krajského súdu, ktorý v spore žalobcu Úradu pre verejné obstarávanie proti žalovaným [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], o určenie neplatnosti zmluvy o prevádzke [REDAKOVANÉ] vydal rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015, ktorým určil, že zmluva o prevádzke [REDAKOVANÉ] je neplatná. Predmetný rozsudok bol vydaný za okolností vyvolávajúcich odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti (nestrannosti) členiek senátu krajského súdu JUDr. Andrey Haitovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej. Súčasne existujú odôvodnené pochybnosti o pridelení veci sp. zn. 1 Cob 209/2019 do senátu 1 Cob, ktorého členkami sú namietané sudkyne, náhodným výberom bez ovplyvňovania pridelenia veci.

8. Pokiaľ ide o konkrétne skutočnosti, ktoré vyvolávajú pochybnosti o nezaujatosti namietaných sudkýň v spore vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 Cob 209/2019, sťažovateľka uviedla, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 22 Cb 163/2008 si žalobca proti sťažovateľke uplatňuje zaplatenie konkrétnej sumy z titulu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť plnením na základe zmluvy o prevádzke [REDAKOVANÉ], a súčasne sťažovateľkou uplatnený nárok (vzájomná žaloba) vychádza z plnenia na základe totožnej zmluvy. Žalobca sa v odvolaní proti rozsudku okresného súdu odvoláva na rozsudok krajského súdu

č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015, ktorého tvrdenia sťažovateľka vo svojich vyjadreniach popiera. Z uvedeného je zrejmé, že medzi žalobcom a sťažovateľkou existuje v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 22 Cb 163/2008 a konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 Cob 209/2019 spor o viacerých otázkach, najmä či sú konajúce súdy viazané skutkovými tvrdeniami a právnymi názormi uvedenými v rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015. O uvedených skutočnostiach by mali rozhodovať namietané sudkyne, ktoré boli členkami senátu, ktorý vydal rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015.

9. Sťažovateľka ďalej uviedla, že rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015 bol vydaný za okolností vyvolávajúcich pochybnosti o nezaujatosti sudkýň konať nestranne, rozsudok bol vydaný pod nátlakom, čo preukazujú medializované vyhlásenia predsedu vlády, ako i informácie uvedené v týždenníku PLUS 7 dní v článku „XXXXXXXXXX“ a v denníku Sme v článku XXXXXXXXXX *ovplyvňovala sudkyňu v kauze zmenky, píše sa v Threeme*“.

10. Sťažovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že senát krajského súdu založil svoj rozsudok č. k. 1 Cob 84/2014-1328 z 9. marca 2015 na viacerých skutkových tvrdeniach, ktoré sú v priamom rozpore so skutočnosťou a neboli preukázané žiadnymi dôkazmi; otázky riešené v predmetnom rozhodnutí vopred prejudikujú stanovisko namietaných sudkýň aj v aktuálnom odvolacom konaní.

11. Všetky sťažovateľkou uvedené dôvody vzbudzujúce objektívne pochybnosti o nezaujatosti namietaných sudkýň najvyšší súd riadne nepreskúmal a ani sa s nimi ústavne akceptovateľným spôsobom nevysporiadal, nevyhodnotil ich z hľadiska objektívneho testu nestrannosti.

12. Nevyklúčením namietaných sudkýň bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci nestranným súdom. Dôvody vylúčenia sudkýň uvádzané sťažovateľkou potvrdzujú aj stanoviská právnej teórie, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu, ktoré najvyšší súd pri rozhodovaní o námietke zaujatosti nerešpektoval.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu, ktorým rozhodol o nevyklúčení namietaných sudkýň krajského súdu z rozhodovania vecí vedenej pod sp. zn. 1 Cob 209/2019. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľka považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože najvyšší súd sa nedostatočným spôsobom vysporiadal s jej vznesenou námietkou zaujatosti, v ktorej sťažovateľka uviedla dôvody vyvolávajúce objektívne pochybnosti o ich nezaujatosti, čo sťažovateľka vyčerpávajúco opísala v ústavnej sťažnosti.

14. Ešte pred tým, ako sa ústavný súd môže začať zaoberať materiálnou stránkou veci, je vždy povinný preskúmať formálne (procesné) náležitosti ústavnej sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak ústavná sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a predpoklady, môže sa ňou ústavný súd zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky (napr. I. ÚS 187/2012). Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je jej subsidiarita.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy:

15. Pokiaľ ide o tú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (II. ÚS 671/2015, II. ÚS 313/2016, III. ÚS 32/2017, I. ÚS 164/2017), v zmysle ktorej ak sa sťažovateľ v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu (prípadne aj dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu), je potrebné jeho sťažnosť podľa čl. 127 ústavy odmietnuť ako neprípustnú.

16. Ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu je totiž „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

17. Ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). V danej veci nepovažoval za potrebné obsiahnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľky, pretože aj v prípade opodstatnenosti jej tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu konania v merite veci.

18. Predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je alebo nie je vylúčený z prerokovania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 531/2014).

19. V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľky len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, a pritom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (m. m. III. ÚS 30/2010).

20. Keďže sťažovateľka bude mať v ďalšom konaní v merite veci možnosť domáhať sa ochrany svojich práv podaním dovolania proti rozhodnutiu krajského súdu o odvolaní [keď osobitným dôvodom dovolania je podľa § 420 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku rozhodovanie vylúčeným sudcom, pokiaľ bude pre sťažovateľku aktuálne taký dôvod uplatniť], ústavný súd nemal dôvod na to, aby sa odklonil od už citovanej ustálenej judikatúry, preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre neprípustnosť. Ústavný súd nad rámec podstaty rozhodnutia dodáva, že o odlišnú situáciu z hľadiska možnosti reparácie eventuálnej chyby

rozhodovania o vylúčení sudcu v ďalšom priebehu konania by mohlo ísť v prípade vylúčenia konajúcich sudkýň krajského súdu (ak by išlo o ich neoprávnené vylúčenie), čo však odôvodnenie tohto rozhodnutia vzhľadom na procesné realie dotknutého konania bližšie nerozvíja.

K namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru:

21. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že z judikatúry ESĽP tiež vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé od konania, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto je čl. 6 ods. 1 dohovoru na takéto konanie (o námietke zaujatosti, pozn.) neaplikovateľný [pozri Ovcharenko proti Ukrajine, rozhodnutie z 20. 10. 2009, č. 26362/02; Schreiber and Boetsch v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianiovicz v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a (m. m. III. ÚS 531/2014, II. ÚS 190/2015, I. ÚS 507/2016, I. ÚS 70/2017, I. ÚS 5/2019)].

22. Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry ESĽP (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a ESĽP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Keďže niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

24. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jej požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor Duľa
predseda senátu